Výberové konanie na miesto riaditeľa/riaditeľky Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

21. – 22. júna 2021
Ministerstvo kultúry SR

Vízia riadenia fondu (vybrané aspekty)
Prezentácia

PhDr. Kálmán Petőcz, PhD.

(len pre účely výberového konania)

Čo ponúkam: Profil v oblasti skúseností a odbornej praxe 1

Prax v oblasti riadenia:

- riaditeľ kancelárie MOS (1996–1997);
- veľvyslanec, vedúci Stálej misie SR pri OSN v Ženeve (1999–2005);
- generálny riaditeľ sekcie EÚ záležitostí na Úrade vlády SR (2006);
- programový riaditeľ Fórum inštitútu pre výskum menšín (2007–2010);
- generálny riaditeľ sekcie ľudských práv na Úrade vlády SR (2010–2012);
- projektový manažér viacerých projektov Helsinského výboru pre ľudské práva na Slovensku (2013–).

Čo ponúkam: Profil v oblasti skúseností a odbornej praxe 2

Problematika ľudských práv a národnostných menšín:

- pôsobenie vo Fórum inštitúte pre výskum menšín;
- generálny riaditeľ sekcie ľudských práv na Úrade vlády;
- členstvo v Rade Vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť ;
- aktívna participácia na tvorbe Celoštátnej stratégie ľudských práv SR, vrátane Akčného plánu pre národnostné menšiny;
- pedagogická, publikačná a prednášková doma i v zahraničí;
- doktorandské štúdium (PhD.) z oblasti verejných politík na tému Národnostné menšiny a právo na participáciu;
- korektné a aktívne pracovné i ľudské vzťahy so subjektmi, inštitúciami, predstaviteľmi väčšinovej spoločnosti ako aj so zástupcami všetkých menšín, diplomatické skúsenosti pri riešení konfliktných situácií.

Čo ponúkam: Profil v oblasti skúseností a odbornej praxe 3

Záujem o kultúru/umenie:

- celkový rozhľad (štúdium filozofie, vrátane dejín filozofie a dejín estetiky);
- univerzalistický a demokratický pohľad na kultúru a umenie (druhy, štýly, formy, žánre, umelecká kvalita, spoločenské funkcie kultúry a umenia);
- aktívny záujem o kultúru – najmä hudbu (pôsobenie v rôznych speváckych zboroch a súboroch, vrátane externého zboru Opery SND);
- participácia na kultúrnych projektoch ako organizátor resp. garant: kultúrne podujatia na SM v Ženeve, podujatia organizované Academiou Istropolitana Nova napr. Umenie a víno a i.

FOND: Vízia. Možnosti a výzvy

Fond na podporu kultúry národnostných menšín

- je jedným z nástrojov napĺňania čl. 34, ods (1) Ústavy SR (právo rozvíjať vlastnú kultúru), ako aj ods (2), písm. c) Ústavy SR (právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín);
- je jedným z nástrojov celkovej kultúrnej politiky štátu, pokiaľ slúži na podporu demokratickej kultúry a kvalitnej umeleckej tvorby.

Výzva: príliš široká oblasť podpory 1

- Problém: Fond podporuje (pozri §§ 1, 2 a 15) aktivity kultúrno-umelecké, výchovno-vzdelávacie a vedecké, ako aj aktivity zamerané na podporu interkultúrneho dialógu.
- Na rozdiel od FPÚ však výchovno-vzdelávacie a vedecko-výskumné aktivity zahŕňajú nielen portfólio aktivít priamo súvisiacich s jednotlivými oblasťami kultúry, umenia a kreatívneho priemyslu, ale aj celkovo súvisiacich so „životom a históriou“ menšín;
- Fond takisto podporuje mnohé také organizačné, metodické, dokumentačné, vzdelávacie aktivity vo vzťahu k rôznym segmentom kultúry, ktoré v celoštátnom/väčšinovom kontexte majú v gescii špecializované organizácie rezortu kultúry a školstva (NOC, HC, LIC, DÚ, PÚ, IUVENTA)
- Podpora interkultúrneho dialógu by si vyžadovala výraznejšiu podporu štátu, nad rámec možností Fondu

Výzva: príliš široká oblasť podpory 2

Návrh riešenia:

- 1. Strategické politicko-právne riešenie. Posilniť inštitucionálnu podporu menšinovej kultúry, vzdelávania a výskumu, buď
- a) zriadením osobitného úradu/špecializovanej podpornej inštitúcie
- b) zriadením osobitných menšinových útvarov vo vyššie zmienených špecializovaných organizáciách
- 2. Riešenie č. 1 je mimo priameho dosahu riaditeľa Fondu, preto riešením je napr.
- a) výraznejšie uplatnenie §2 písm. g) zákona – spolupráca s orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, verejnoprávnymi inštitúciami, teda všetkými subjektmi, ktoré nejakým spôsobom participujú alebo môžu participovať na podpore základných cieľov fondu; prípadne aj so zahraničnými inštitúciami
- b) aktívna komunikácia a koordinácia so Správnou radou a koordinačnými radami jednotlivých menšín

Výzva: zladenie princípov samosprávnosti/participatívnosti a kritérií kvality

- Pri kreovaní orgánov Fondu sa snúbia princípy „samosprávnosti“ a odbornosti/profesijnosti (volebné zhromaždenia zástupcov jednotlivých menšín volia 3 členov/členky odborných rád z piatich, zvyšných dvoch členov menuje riaditeľ ondu)
- Jednotlivé menšiny majú dosť rozdielne záujmy/potreby/predstavy vyplývajúce z ich veľkosti, resp. vnútornej organizovanosti a členitosti; rozdeľovanie zdrojov (filozofia aj prax) sa v prípade väčších komunít môže stať aj zdrojom stranícko-politických konfliktov/kampaní, úloha riaditeľa je v tejto súvislosti kľúčová
- Jednotlivé programy/podprogramy tým pádom menej korešpondujú so systematikou kultúry a umenia (napr. výskum je v rovnakom programe ako kultúrno-osvetová činnosť ap.)
- Zvyšujú sa nároky na riaditeľa a jeho zodpovednosť v tom, koho nominuje na zvyšné 2 miesta v odborných radách, aby boli v radách zastúpení odborníci zo všetkých oblastí daného programu, a zároveň reprezentujúci aj určitú profesionálnu autoritu
- Zvýšené nároky na odborné rady, či pri rozhodovaní uprednostnia kritérium kvality, inovatívnosti, kreatívnosti alebo „demokratickosti“, čiže uspokojiť čo najviac záujemcov; stranícko-politické či iné klientelistické záujmy nepripúšťam
- Za nedostatok považujem obmedzenú možnosť predkladať medziodborové/multimediálne/inovatívne projekty, pre ktoré existuje v rámci FPU osobitný podprogram

Výzva: dodržanie termínov/práca kancelárie

- Je potrebné sa vrátiť k systému vypísania výziev koncom októbra/v novembri, kvôli zrýchleniu procesov a uspokojeniu oprávnených očakávaní verejnosti/žiadateľov
- Okrem faktora budovania Fondu a rozbiehania jeho aktivít (príčina zdržaní v prvý rok) a situácie ohľadom pandémie COVID-19 (príčina zdržania v roku 2021), čo sú objektívne príčiny, riaditeľ preskúma ďalšie faktory:
- Vnútorná organizácia práce v kancelárii (rozdelenie práce medzi referentmi/referentkami) – vzhľadom na charakter práce, ktorú referenti vykonávajú, nemusí byť rozdelenie agendy striktne podľa jednotlivých menšín jediným organizačným pravidlom; individuálne pohovory s jednotlivými pracovníkmi + hľadanie spoločného riešenia, vrátane konzultácií so Správnou radou a koordinačnými radami; prípadne (krajné riešenie) – personálny a organizačný audit;
- Pochybenia na strane žiadateľov, možné riešenie: väčší dôraz na osvetu, vzdelávanie, informačné semináre, informačné videá ap.; ešte väčšie zjednodušenie administratívnych postupov
- Vyúčtovania – resty presahujúce jeden fiškálny rok je potrebné zlikvidovať jednorázovo, napr. zamestnaním 2-3 osôb na určitý čas, trebárs 3-4 mesiace, tu je potrebná úzka spolupráca s MK SR, MF SR
- V prípade opakujúcich sa krízových situácií využiť pri práci kancelárie aj pri rozhodovaní odborných rád moderné komunikačné prostriedky, po skúsenostiach s prvými dvoma vlnami pandémie by to už nemal byť dôvod na vážne zdržanie

Výzva: monitoring

- Pod monitoringom môžeme chápať dve veci:
  - Formálnu kontrolu vytýčených cieľov a indikátorov
  - Monitoring s elementom vecnej evaluácie, hodnotenia obsahovej stránky a kvality
- V obidvoch prípadoch je kvalitný monitoring sťažený niekoľkými okolnosťami: obmedzené kapacity kancelárie/Fondu/odborných rád; obmedzené finančné možnosti (zatiaľ nedokážem presne posúdiť na základe verejne prístupných informácií); veľký počet projektov a značná geografická a časová rozpriestranenosť; úloha riaditeľa samotného pri monitoringu – osobná účasť môže byť chápaná ako pozitívna/negatívna zaujatosť
- Možnosti: každý rok sa bude monitorovať vybraná vzorka projektov (napr. na základe losovania)
- Fond podporí jeden/viacero projektov, zameraných vyslovene na „monitoring“, t.j. dokumentáciu podujatí, rozhovory s organizátormi, účastníkmi, umelcami, atď., tieto dokumenty môžu byť pomocným materiálom pre evaluátorov
- Monitoringu sa zúčastnia aj členovia/členky odborných rád (to však zase kladie nároky na organizáciu, logistiku i finančné náklady)
- Efektívny monitoring bude fungovať len pri splnení podmienok uvedených v slide č. 9 (dodržanie termínov/práca kancelárie).

Záver

- Fond na podporu kultúr národnostných menšín počas doterajšej činnosti potvrdil, že jeho zriadenie v roku 2017 bolo správnym krokom, ktorým sa naplnili niektoré ustanovenia Ústavy SR a medzinárodných dokumentov, ktorými je SR viazaná. Najmä sa však jeho zriadením do značnej miery naplnili legitímne potreby a očakávania menšín. Ako riaditeľ by som chcel prispieť k tomu, aby sa na patričnej úrovni napĺňali oba hlavné ciele fondu. Chcem sa pričiniť o to, aby fond bol na jednej strane efektívnym a reprezentatívnym orgánom uspokojujúcim potreby národnostných menšín na Slovensku, prispievajúc k sociálnej kohézii, kultúrnej diverzite a interkultúrnemu porozumeniu v našom štáte a aby bol na druhej strane nástrojom podpory kvalitnej kultúrno-umeleckej tvorby, interpretácie a reprodukcie a to rovnako tradičných ako aj inovatívnych foriem a žánrov, prispievajúc tak k zvyšovaniu kultúrneho vedomia príslušníkov menšín a tým aj celej spoločnosti.

Ďakujem za pozornosť!